

В. Дрозд. «Білий кінь Шептало».

Алегоричність образу коня Шептала

8 клас
Стрембицька Л.А.

МЕТА:

навчальна: спираючись на глибоке знання учнями тексту оповідання, з'ясувати його морально-етичні проблеми, розкрити алегоричний зміст та головну думку;

розвивальна: удосконалювати навички аналізу образів твору та їхніх учинків, розвивати творчі здібності;

виховна: виховувати високі моральні якості, переконання в тому, що кожна людина особлива, вона повинна мати власну думку, культивувати в собі шляхетність, гордість, самобутність.

Епіграф до уроку:
«Ти знаєш, що ти – людина?»
В. Симоненко

Літературний диктант

1. Хто головний герой оповідання?

(Головний герой оповідання – білий кінь Шептало).

2. Кого втілює письменник в алегоричному образі коня?

(Суперечливу особу періоду «застою»).

3. Які приємні спогади допомагають героєві у важкому повсякденному житті?

(Спогади про безтурботне дитинство, роки, які «пахли молоком і конюшиною»).

4. Що розповідала мама про гордих білих коней?

(... «від дідів і прадідів працювали на помості», а люди захоплювалися їхньою гордовитою поставою й аплодували їм).

5. Чи змінилося життя білого коня?

(Білий кінь потрапив до «бригадного стовпища», яке сприймається нами як натовп безликих персоналій. Проте він переконаний, що потрапив до стайні тільки завдяки якомусь випадку, химерній долі).

6. Чому Шептало втрачає своє «я»?

(Переконує себе в тому, що до всього треба звикати, «супроти вітру не побіжиш, то краще, розумніше» прикидатися скореним, а вільним бути лише в душі).

7. Що відчув Шептало, коли із звичною покірністю ступив за хлопчиком?

(Свою неволю)

8. Коли виявляється твердість характеру Шептала?

(Протест проти приниження: «хлопчисько чіпкими руками пригнув голову коня, спритно накинув недоуздок і владно сіпнув до себе»).

9. Дух чого відчував Шептало у спогадах минулого, коли перебував у луках?

(Дух забутої волі)

10. Як почувався на волі кінь?

(Прекрасно, описи природи допомагають розкрити внутрішній світ героя: «небо над Шептало напнулося, тріснуло навпіл; трави заворожили його своєю духмяністю»).

11. Що змусило коня повернутися до стайні?

Він не хотів бути білим конем, а тому шубовснувся в калюжу і став сірим. Як усі!)

12. Що стало алегоричним образом тогочасної системи?

(Стайня, яка кликала його до себе)

Алегоричний зміст твору

Усе оповідання можна вважати алегорією, зміст якої — зображення епохи тоталітарного режиму, що знищував у людей жагу до вільного життя.

У центрі оповідання — білий кінь.
Чому саме білий?

Зі слов'янської міфології дізнаємося, що у святковому ритуалі давніх слов'ян однією з емблем був білий кінь, який біжить по небу. Наші предки шанували білого коня, котрого вважали священним. Він уособлював Світанок. Люди вірили в те, що колісницю Сонця возять білі коні. На острові Ругії колись стояв храм Світовида. При цій святині жрець утримував білого коня, на якому було заборонено їздити верхи, бо це — священний кінь. Досі зберігся звичай переможця: полководець в'їжджає в місто через тріумфальну арку на білому коні. Усім відомий вислів «на білому коні в'їхати» — тобто з'явитися де-небудь як переможець, людина, що досягла тріумфального успіху.

Білий кінь — алегорія
непересічної людини,
яка не хоче приймати
рабську долю, бути «як
усі», опирається «сірій»
буденності, але зазнає
поразки в цій боротьбі

Знайдіть цитату:

- в якій показано, що перемагає особистісне позитивне начало коня

«Тільки тепер, викупавшись у річці, знову став сліпучо-білим красенем, схожим на древніх предків, що царювали на циркових аренах».

- що означає намагання розчинитися в натовпі

«Шептало ступив кілька кроків, гепнувся у грязюку і покотився по дорожній хлюпавці . Коли звівся на ноги, вже не був білим конем; до ранку земля підсохне, обсиплеться, і він стане таким же сірим, яким він був досі»

СИМВОЛІКА ОБРАЗІВ

Кінь – символ енергії й сили, пристрастей та інстинктів, а також вірності й відданості в праці, в щоденних турботах.

Кінь – і працьовитий, і войовничий, і творчий дух.

«Осідлати коня» - означає досягти цілі, здобути кращу долю.

Батіг – символ
рабської
покори,
страху,
пригнічення
особистості,
підневільного
становища,
приниження
гідності.

СИМВОЛІКА КОЛЬОРІВ

*Погано, коли в людині все сіре:
і душа, і думки, і погляд.*

Сірі тільки перепілки гарні.

Миґайло Стельмах

*Не обставляй себе сірими
нікчемами, йдучи на діло
велике, бо й сам посірієш!*

Павло Загребельний

- Спробуйте пояснити, чи випадково Шептало кінь саме білої масті?

*Білий він, бо особливий,
благородний,
не схожий на решту коней*

- Чи тільки колір вирізняє Шептала з табуну?

*Ні, відрізняється благородним
походженням, думками, своїми
поглядами на життя.*

МРІЇ І ДІЙСНІСТЬ КОНЯ ШЕПТАЛА

Мрії

- ❖ Циркова арена.
- ❖ Творча праця.
- ❖ Свобода.
- ❖ Бути особливим, зберегти власне «я».
- ❖ Бути гордим і незалежним.

Дійсність

- ❖ Колгоспна стайня.
- ❖ Одноманітне ходіння по колу.
- ❖ Покірність робочої худобини.
- ❖ Стає частиною натовпу.
- ❖ Залежить від Степана.

Робота з дієсловами

— На що вказують дані дієслова?

Бунтувати

Ненавидіти

Шкодувати

Тішитися

Соромитися

Виправдовувати

Насолоджуватися

Прикидатися

— На що вказують дані дієслова?

Хльоскати

Ганяти

Бити

Підстьобувати

Сідлати

Запрягати

— Який контраст створюється на основі двох колонок слів?

Проаналізуйте внутрішнє мовлення Шептала. Знайдіть докази того, що замість засудження поведінки Степана, кінь намагається його виправдати.

Виправдання конем свого становища	Цитати
— Внутрішнє мовлення Шептала - позитивна характеристика Степана.	«Степанова добрість, Степан ніколи не б'є його, ніколи не посилає на важку роботу, Степан терпить».
— Сліпа відданість тому, на чиєму боці сила.	«Білому коневі бувало посправжньому гірко, коли його зневажали та били, але незабаром у Шептала прокидалася винувата довірливість до кривдника».
— Роздуми Шептала про Степана, які є носіями лінії виправдання.	«Степан справді буває дуже злий. Немов щось знаходить на нього, але з ким цього не трапляється, та ще при такій службі. Скільки нас на одні плечі...»
— Духовна деградація.	«Він не мститиметься Степанові за ті випадкові удари, без цього не можна, без цього ніякого порядку не було б серед коней».

Розкрийте соціальне становище через «батіг», «Степанову руку».

— Ідея покарання за непослух.

«Свистів батіг, і вибухав лайкою Степанів голос»: «Батіг гострий, наче коса, — з чіпкої білої сириці, він (кінь) біжить по стерні, а батіг жалить, жалить».

Маніпулювання людиною, її волею.

«Шепталові подумалося, що весь сьогоднішній вечір — і коли біг, вирвавшись із хлопчачих рук, і коли вигулювався серед високих трав та в річці — він відчував владну Степанову руку».

— Інстинкт залежності від можновладців.

«Так застоялий жеребець змагається з вітром у прудкім бігу по колу, напнувши довгі віжки, один кінець яких тримають сильні руки».

— Вторгнення у світ почуттів і відчуттів людини зумовлює несправжність її суспільної поведінки.

«Він тільки прикидався покірним і рвав голоблі з останніх сил».

Літературна гра “Так чи Ні”

1. Шептало змалку ненавидів табун, гурт і загорожі.
2. Конюх Степан ставився до Шептала, як і до всіх коней.
3. Якщо говорити про роботу, Шептало найбільше любив крутити привід і їздити до міста.
4. Інстинкт білого коня підказав йому, що рано чи пізно люди зломлять його.
5. Шептало не розумів, чому деякі коні на кожному кроці огризаяться, показують свій характер, адже цим нічого не досягнеш, крім батога.
6. Коли Степан зненацька вдарив Шептала, того охопив глибокий відчай.
7. На удар хлопчика Шептало не звернув уваги.
8. Шептало упав на траву і сумно задрімав, не відчуваючи дощу, не здригаючись від грому та блискавок.
9. Шепталові вже ніколи не хотілося почути голос злого конюха.
10. Викупавшись у річці, Шептало все ж не став білим конем, як раніше, а залишився брудно-сірим.
11. Кінь був згоден уже, щоб його покарали, аби лише повернутися до стайні.
12. Шептало думав, що головне, щоб він знав про свою білизну, а про чуже око краще лишитися колишнім.

Літературна гра “Так чи Ні”

- 1.Так
- 2.Ні
- 3.Ні
- 4.Так
- 5.Так
- 6.Так
- 7.Ні
- 8.Ні
- 9.Ні
- 10.Ні
- 11.Так
- 12.Так

Читайте оповідання «Білий кінь Шептало» – і Ви не пожалкуєте, бо

- ❓ це оповідання про...що? (про гірку правду життя приниженої особистості, деформацію її душі; про потяг людини до волі, свободи; про пристосуванство і збереження волі)
- ❓ знайомить нас ... з ким? (з конем Шепталом, який в алегоричній формі уособлює особистість, що втрачає свою індивідуальність, пристосовується, діє, «як усі»)
- ❓ спонукає нас ...до чого? (до розмови із самим собою; до роздумів про цінність свободи; до приємних спогадів про дитинство, про здійснені мрії)
- ❓ навчає нас ... чого? (що треба берегти індивідуальність, розвиватися; бути собою в будь-якій ситуації, не губитися в натовпі)
- ❓ переконує в тому, що її автор – непересічна творча особистість, бо ...
(ставився серйозно до літератури; у своїх творах порушував важливі проблеми; поєднував реальне і фантастичне; автор химерної прози; ніколи не писав для шухляд; його цікавила душа персонажа)
- ❓ оповідання В. Дрозда нагадує нам твір ... («Кольорові миші» Ліни Костенко. У поезії переплелось реальне і фантастичне. Образ кольорових мишей, як і образ Шептала, алегоричний. Теж показано особистість скривджену, самотню, дивну), (вірш В.Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина». Порушується проблема індивідуальності людини, її місця у суспільстві), кінофільм ... («Наследниця Ники», де показанано Зорьку, яка не хоче миритися зі своєю долею, не може покірно служити фашистам, але доля змушує її схилитися через те, що вона втратила зір), (кінофільм «Чучело», де дівчинка змушена терпіти приниження через свої принципи), мультфільм... («Spirit», теж про непокірного білого коня, його непокірність і бажання бути вільним вражає навіть найлютішого ворога, той не може вистрелити в коника).

*"Всі ваші мрії
можуть збутися,
якщо вистачить
сміливості їх
здійснити"*

Уолт Дісней

Домашнє завдання

**Написати характеристику образу
коня Шептала**